

Bilbon, 2008ko otsailaren 29an

Andres Urrutia, euskaltzainburua,
Beñat Oihartzabal, buruordea,
Jose Luis Lizundia, diruzaina,
Henrike Knörr, Iker sailburua,
Andres Iñigo, Jagon sailburua,
Sagrario Aleman,
Jose Antonio Arana Martija,
Adolfo Arejita,
Aurelia Arkotxa,
Miren Azkarate,
Patxi Goenaga,
Jean Haritschelhar,
Joseba Lakarra,
Emile Larre,
Miren Lourdes Oñederra,
Txomin Peillen,
Andoni Sagarna,
Patxi Salaberrri,
Ana Toledo,
Pierre Xarritton eta
Patxi Zabaleta euskaltzainak.

Jose Antonio Aduriz, zegokion gaian.

Ezin etorriak eta ahalak: Bernardo Atxagak, ahala Andres Urrutiari; Adolfo Arejita, ahala Jose Luis Lizundiari (egon ez den tarterako); Jean-Louis Davantek,

ahala Txomin Peilleni; Patxi Goenagak, ahala Beñat Oihartzabali (egon ez den tarterako); Xabier Kintanak, ahala Jose Luis Lizundiari; Pello Salaburuk, ahala Jean Haritschelharri; Joan Mari Torrealdaik, ahala Andoni Sagarnari; Andres Urrutiak, ahala Jose Luis Lizundiari (egon ez den tarterako); Patxi Zabaletak, ahala Andres Iñigori, (egon ez den tarterako); Mikel Zalbidek ezin etorria adierazi du.

Batzarra goizeko 10:15ean hasi da Bilbon, Euskaltzaindiaren egoitzan, ezkerreko zutabearen agertzen diren euskaltzainak bertan direla.

Ezin etorriak eta ahalak irakurri dira.

1. Aurreko agiriak onartzea

Lau batzar agiri onartzea egokitu da gaurkoan: 2007ko abenduaren 20koa, Zaldubiren omenaldikoa; 2007ko abenduaren 21eko osoko batzarrekoa; 2008ko urtarrilaren 24koa, Haritschelharren omenaldikoa; 2008ko urtarrilaren 25eko osoko batzarrekoa. Onartutzat eman dira inork oharrik egin gabe.

2. Hasierako oharrak

- Euskaltzainburuak batzarreko gaiak zein ordenatan tratatuko diren azaldu du.
- Joan den urtarrilean, Patxi Salaberrrik katedra lortu zuen Nafarroako Unibertsitate Publikoan, Euskal Filologia arloan. Zorionak eman dizkio Euskaltzainburuak euskaltzainkideen izenean.
- Batzar gelan egin diren berriztatze eta berrikuntzen berri eman dute Kudeatzailak eta Informatikariak: batzar gela berriztatua nola gelditu den erakutsi diete euskaltzainei; halaber nola bideokonferentzien bidez bilkurak egin ahal izango diren.

3. Hizkuntza gaiak

3.1. Exonomastika. Europako eskualde historiko-politiko nagusiak: 4. zerrenda (Baltikoko kostaldeko lurraldeak: Finlandia, Estonia, Letonia, Lituania eta Polonia) onartzea.

Jose Luis Lizundiak aurreko batzarrean Miren Azkaratek eta Patxi Salaberrik egindako galderen erantzunak azaldu ditu. Oharrik egon ez delarik onartua gelditu da.

3.2. Exonomastika. Europako eskualde historiko-politiko nagusiak: 5. zerrenda (Erdialdeko Europako lurraldeak: Txekia, Eslovakia, Hungaria, Errumania eta Moldavia) aurkeztea. Jose Luis Lizundia Exonomastika batzordeburuak aurkeztu du. Oharrak bidaltzeko epea martxoaren 18a da.

3.3. Exonomastika. Kosovo estatu sortu berria 38. arauan eransteko proposamena aurkeztea. Jose Luis Lizundia Exonomastika batzordeburuak aurkeztu du. Aurkeztu den testuari oharrak egiteko epea martxoaren 18a da.

Arana Martijak toponimoetan sarri agertzen den «-ika» atzizkian «k» hori euskarazko «tz» bezala ahoskatzen dutenez, hala ahoskatu behar ote genukeen galdetu dio M. L. Oñederrari. Honek erantzun dio berak hala uste duela, euskarazko /ts/ «tz» hotsa ordain egoki baita.

Henrike Knörrek *Moravia* izenaren egokitasunaz hitz egin du; halaber, *sudeteak* formaren egokitasunaz zalantzak azaldu ditu.

3.4. Hiztegi Batua. E letrako zerrendari egindako oharrak aztertu eta erabakitzea.

Jose Antonio Adurizek azaldu du Batzordearen txostena *erostetxe* hitzetik aurrera. Oharrak eztabaidatu ondoren, *erredaktatu*-rainokoa onartu da.

4. IKT. Euskaltzaindiaren informatika arloko segurtasun plana.

4.1. «Datuak sailkatzeko gida».

4.2. «Sailkatutako informazioa erabiltzeko gida».

Andoni Sagarnak, aurkeztu diren gida bi horien eduki nagusiei buruzko azalpenak eman ditu. Hilaren 18rako eskatu dira oharrak.

5. Esku artekoak

5.1. G letrako zerrendarekin urtarrilean bidali zen gutunean agertzen diren epeak gogorarazi ditu Euskaltzainburuak: hitzak markatzeko, apirilaren 25a; oharrak egiteko, ekainaren 27a.

Patxi Salaberrik hitz berriez galdetu du: horiek gerorako gelditzen direla azaldu zaio. Jose Luis Lizundiak aurrekoarekin lotutako galdera egin du: ea egindako ohar guztiak ikusterik izango den. Idazkariordeak azaldu dio nork zeri oharra egin dion zerrendatu eta emango dela. Andres Iñigok galdetuta, berriro azaltzen da hitz berriez oharrak bidali bidal daitezkeela, baina ez direla orain tratatuko.

5.2. Eusko Jaurlaritzak, sortu berri duen Etxepare Euskal Instituturako ordezkaria izendatzea eskatu dio Euskaltzaindiari. Zuzendaritzak, otsailaren 15eko bileran, Euskaltzainburua proposatzea erabaki zuen eta berretsi egin da.

5.3. Eusko Ikaskuntzaren gutunari erantzuteko Patxi Zabaletak idazki-proposamena egin du, horretarako jarri zen epean. Banatu egin da testu hori eta martxoaren 18a bitarteko epea zabaldu da testu horri oharrak egin ahal izateko.

5.4. Hurrengo batzarra, martxoari legokioketena, Aste Santua dela eta, apirilaren 4an egingo da Bilbon, Euskaltzaindiaren egoitzan.

6. Banatzekoak eta azken ordukoak

6.1. Batzarraren amaieran *Euskalgintza XXI. Mendeari buruz. XV. Biltzarra (Iker 19)* banatuko dela iragarri da. Liburu horretan 2001eko irailaren 17, 18 eta 19an Euskalduna Jauregian Euskaltzaindiak egin zuen XV. Biltzarreko hitzaldi eta txostenak argitaratzen dira. XV. Biltzarraren bigarren zatiko hitzaldi eta txostenak (irailaren 20 eta 21ekoak) *Iker14*an daudenez argitaratuta, bukatutzat ematen dira honekin Biltzarreko argitalpenak.

6.2. Jean Haritschelharrek, gaur jaso duen *Iker 21* liburuaren ale berezia erakutsi du, eta bere esker ona adierazi die euskaltzainei opariagatik eta liburu horretarako idatzitako lanengatik.

Batzarra 14:00etan amaitu da.

Andres Urrutia,
euskaltzainburua

Miren Lourdes Oñederra,
idazkari lanetan (Arautegia, 24. art.)

AGERIKO BILKURA

Bilbon, 2008ko otsailaren 29an

Otsailaren 29an, arratsaldeko 17:00etan, Euskaltzaindiak ageriko bilkura egin du egoitzan, hilberri-txostenak irakurtzeko.

Ageriko bilkuran bildu dira:

- Andres Urrutia, euskaltzainburua; Jose Luis Lizundia, diruzaina; Henrike Knörr, Iker sailburua; Andres Iñigo, Jagon sailburua; Sagrario Aleman, Patxi Goenaga, Miren Lourdes Oñederra, Andoni Sagarna, Ana Toledo eta Patxi Zabaleta euskaltzain osoak. Ezin etorria adierazi dute Xabier Kintana idazkariak, Jean-Louis Davantek, Jose Irazu «Bernardo Atxaga»k, Pello Salaburuk eta Mikel Zalbidek.
- Jose Antonio Aduriz, Dorleta Alberdi, Kepa Altonaga, Sebastian Gartzia Trujillo, Jacinto Iturbe, Rosa Miren Pagola, Pello Telleria eta Patxi Uribarren euskaltzain urgazleak. Ezin etorria adierazi dute Ricardo Badiolak, Ricardo Gomezek eta Juan Jose Zearretak.
- Lutxi Alberdi, Amaia Okariz eta Emilio Porras Euskaltzaindiko langileak.

Andres Urrutia euskaltzainburuak ongietorria eman die bertaratuei, eta ekitaldiak izango dituen atalak gogorarazi: lehenik, bi hilberri-txosten: Jose Manuel Lasarterena Patxi Zabaleta euskaltzain osoak irakurriko du eta, Jesus Atxarena Jose Luis Lizundia euskaltzain osoak; azkenik, *Ergoien*-i buruzko txostena, Angel Ibisate euskaltzain urgazleak egina, Henrike Knörrek irakurriko du.

Patxi Zabaleta: «Jose Manuel Lasarte»

Hitzaldian zehar Jose Manuel Lasarteren bizitzaren atal ezberdinak bildu ditu Patxi Zabaletak. Larraun ibarreko Etxarri izeneko herrian jaio zen 1927ko ekainaren 20an eta 2007ko apirilaren 17an hil zen Iruñean.

Jose Manuel Lasartek 1939an Iruñeko seminarioan hasi zituen apaiz ikasketak, eta 1951ko uztailearen 22an, Iruñeko Katedralean, ordenatu zuten apaiz. Seminarioko garaian izan zen euskal giroari buruzko xehetasunak eman ditu Zabaletak: Euskal kultura eta euskal folklorea ikasi eta bultzatu zituen, txistua, dantzak, abestiak eta musika, bertso zaharrak eta batez ere hizketa, eta tartean zebilen gehienetan Jose Manuel apaizgaia horrelako ekimenak eta saioak zeudenean. Apaiz lanetan aritu zen Luzaiden, eta denbora hartu zuen dantza, txistu eta kanturako zaletasuna herrian piz-

teko eta, dirudienez, *Luzaide* aldizkariaren sortzaileetarikoa izan zen. Ondoren, 1955ean Beruetera bidali zuten apaiz, eta han ere euskal musikari eman zion, abesbatza sortuz, eta irratia sortu zuen: «Berueterako Irratia». Hain zuzen, Berueterako irratian euskararen alde egindako lanarengatik, batik bat, izendatu zuen Euskaltzaindiak urgazle Jose Manuel Lasarte.

Leitzan egindako urteak aipatu ditu, ondoren Zabaletak. Batetik, Eskola Tekniko Profesionala sortu zuen Lasartek Leitzan eta, bestetik, Amazabal Patronatuaren kudeatzaile izan zen. Sakanako Uharte Arakilko herriko abade edo parrokoa izendatu zuten ondoren, 1979an, eta baita ere Nafarroako Artzapezpikutzako euskal eremuko pastoralaren arduradun. Abesbatza eta dantza taldea sortu zituen herrian. Iruñean izan zen 1991tik aurrera eta Diozesiko Caritas erakundeko kudeatzailea zen. Idazle ez baina hizlari eta sermoilari ona zen Jose Manuel Lasarte. Atseginago zitzaion ekimenak bultzatzea eta kudeatzea, eta ez hainbeste azterketan eta idaztean aritzea.

Idatzi zuenetarik, liburuxka moduan bi argitalditan kaleratutako *Gurutze Bidea* –*Via crucis*, euskaraz eta erdaraz dagoena erakutsi du Patxi Zabaletak, Jose Manuel Lasartek Etxarri-Larraun bere jaioterriko elizarentzat egindakoa 2004an eta 2005ean, eta Euskaltzaindiari eman dio.

Jose Luis Lizundia: «Jesus Atxa Agirre»

Jesus Atxa Aretxabaletan jaioa zen, 1920ko maiatzaren 28an, eta 2007ko urriaren 23an hil zen, Iruñean, 87 urte zituela. Durangoko jesuiten ikastetxean ikasle izan zen, eta ondoren Belgikan, Caracasen eta Kolonbian izan zen ikasketa ezberdinak egiten, harik eta 23 urte zituelarik Jesuitak utzi zituen arte.

1945ean Euskal Herrira itzuli zenean izan zituen lanak aipatu ditu Jose Luis Lizundiak: Elorrioko LINCE lantegia, Bizkaiko Aurrezki Kutxa, FUNCOR enpresaren inguruan sortutako Kontsumo Kooperatiba, Araban pentsu saltzaile. 1960ko hamarkadan erabat murgildu zen euskalgintzan eta ikastolen munduan. EDILI, S. A. argitaletxe euskaltzalearen zuzendaria izan zen, euskal liburu batzuk argitaratuz eta beste batzuk banatuz. Durangoko Euskal Liburu eta Disko Azokan, 1965etik, lehen urtetik bertatik parte hartu zuen EDILik, eta Gerediaga Durango Merinaldeko Adiskideen Elkarteko bazkide ere egin zen. Jesus Atxa, hiri batzuetako kultur asteak eta egunak zirela medio, «Euskal Jaien» inguruan eratzen ziren tokiko liburu eta disko azoken antolatzailea izan zen, hala nola Eibarren, Arrasaten, Bergaran, Gasteizen, Iruñean eta Zarautzen.

Aretxabaleta bere jaioterriko ikastolaren sortzaileetarikoa izan zen Jesus Atxa, eta Bizkaiko lehendabiziko ikastolen bultzatzaile sutsua ere bai: Ondarroa, Ermua, Berriz, Zornotza, Galdakao, Durango eta Bilbo. Gipuzkoako herri batzuetan ere lan bera egin zuen eta Gipuzkoako Ikastolen Elkarteak sortu aurretiko bileretan eta ekimenetan ere parte hartu zuen. 1970. urtean Iruñeko San Fermin ikastolako zuzendari izendatu zuten eta bertan jardun zuen 1984 arte, jubilatua zen arte. Bitarte horretan, Nafarroako beste herri batzuetan sortzen ari ziren ikastolen suspertzaile ere izan zen: Etxarri Aranatzen, Altsasun, Tafallan, Lizarran, Beran, Lesakan... 1977an Nafarroako Ikastolen Elkarteko sorreran parte hartu zuen. 1990ean Nafarroako Ikastolen Historiarako Artxiboetako arduradun izendatu zuten, Ikastolen Elkartearen babesean. *Urteurrena 1970-1995. San Fermin Ikastola* da argitalpen aipagarriena. Zenbait ipuin liburu euskaratu eta argitaratu-

tu zituen eta aldizkari hauetan parte hartu zuen: *Zeruko Argia*, *Txistulari*, *Anaitasuna* eta *Gerediaga*. Euskaltzaindiak 1977ko abuztuaren 25ean euskaltzain urgazle izendatu zuen eta, euskaltzain ohorezko, berriz, 1998ko apirilaren 24an.

Angel Ibisate: «¿Ergoienak alavesas? La Hergoiena salvaterrana. Las ergoienas de Salvatierra»

Txosten hau Angel Ibisate euskaltzain ugazleak egina da, baina osasun-arazoengatik ez du etortzerik izan eta Henrike Knörrek irakurri du haren izenean.

Agustin Kardaberazen *Euskeraren berri onak* eta *Kristauaren bizitza* liburuetan «ergoien» hitzaz egiten den aipamenetik abiatzen da egilea. Araban, *ergoienak* esaten zitzaion herrixkei. *Euskeraren berri onak*-en Arabako herrixkei deitzeko erabiltzen den hitz arrunta da, eta *Kristauaren bizitza*-n, aldiz, Agurain inguru herrixka jakin batzuk izendatzeko erabiltzen da. Egileak, herrixka horiek zein izan ote zitezkeen ikertu du, toponimo hori aipatua agertzen den herrien arteko auziak aztertuz: Opakua eta Okariz edota Arana, Asparrena eta Donemiliagaren artekoak. Okarizko elizako artxiboetan ere ageri da *ergoien* hitzaren aipamena.

Bigarren adiera batean, ordea *Ergoyena*-k goian, goiko aldean, dauden herriak izendatzeko erabiltzen da. Ikerlearen ustez, bi adiera horiek egiazkoak dira, eta horretarako artxiboetako aipamen historiko ugari jarri du mahai gainean. Kardaberazen esaldiek, beraz, bi adierei eusten diete: batetik, *Euskeraren berri onak*-en hau dator, Arabazo herrixkak izendatzeko: «beren [...] ergoienetan (herri txikiak honela Araban deitzen diete)», eta, bestetik, *Kristauaren bizitza* liburua Aguraingo lau herrixkez ari da: «Salbatierrac, ta aren ergoienetako [...]».

Batzarra 18:30ean amaitu da.

Andres Urrutia,
euskaltzainburua

Miren Lourdes Oñederra,
idazkari lanetan (Arautegia, 24. art.)